

ÕIGUSKANTSLER

Direktor Kalev Ilves
Tartu Vangla
tartu.vangla@just.ee

Teie 8.12.2011 nr 2-1/18462-1

Õiguskantsler 10.02.2012 nr 7-4/111509/1200588

Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks Kinnipeetava kirjavahetuse kulud

Austatud härra direktor

Minu poole pöördus kaebusega Tartu Vangla kinni peetav isik (edaspidi *avaldaja*), kes väitis, et vanglateenistus tõlgendab vääralt justiitsministri 30.11.2000 määruse nr 72 „Vangla sisekorraeeskiri“ (VSkE) §-i 47 ja rikub sellega tema õigusi.

Olles tutvunud avaldaja väidetega, Teie seisukohtadega, asjaomase kohtupraktika ja õiguskirjandusega, leian, et vanglateenistus peab võimaldama VSkE §-s 47 sätestatud isikutele kirja saatmiseks kõigile kinni peetavatele isikutele ilma lisatingimusi seadmata tasuta ümbrikke.

Teen Teile ettepaneku muuta senist praktikat ja asjakohaseid vanglateenistuse haldusakte selliselt, et igale kinni peetavale isikule, hoolimata tema isikuarvele laekunud summadest, tagaks vanglateenistus VSkE §-s 47 sätestatud isikutele kirja saatmisel alati tasuta ümbriku.

Järgnevalt annan Teile ülevaate menetluse käigust ja põhjendan oma arvamust.

1. Asjaolud ja menetluse käik

1.1 Avaldaja pöördumise sisu

Avaldaja väitis, et vanglateenistus keeldus talle Tartu Vanglas väljastamast tasuta ümbrikku, millega ta soovis saata kaebust õiguskantslerile.

Avaldaja lisas oma pöördumisele Tartu Vangla vastuse selgitustaotlusele¹, milles vanglateenistus leidis, et kinni peetavale isikule tagatakse VSkE § 47 kohaselt vaid postikulu tasumine, mitte aga tasuta ümbrik. Tasuta ümbriku saamiseks on õigus sellisel kinni peetaval isikul, kellel ei ole endal materiaalseid vahendeid ümbriku soetamiseks. Viimasel juhul antakse kinni peetavale isikule üks ümbrik päevas.

¹ Tartu Vangla 20.09.2011 kiri nr V1-14630.

Avaldaja leidis, et vanglateenistuse tõlgendus ei ole õiguspärane ning piirab tema õigust pöörduda takistamatult enda kaitseks VSKE §-s 47 loetletud isikute poole.

Avaldaja väidete kontrollimiseks, koostas ma teabe nõudmise Tartu Vanglale.²

1.2 Tartu Vangla direktori seisukoht³

Selgitasite oma vastuses minu teabe nõudmisele, et vanglateenistus on sisustanud VSKE § 47 sätestatud mõistet „saadetakse vangla kulul“ eelkõige juhindudes normi keelelisest tõlgendamisest ning selle seosest vangistusseaduses (VangS) kinni peetava isiku kirjavahetust ning postiseaduses (PostS) postiteenuse osutamist reguleerivate normidega, mille järelalusena on vanglateenistus asunud seisukohale, et vanglal on kohustus kanda kinni peetava isiku kirja saatmiseks vajalik postikulu, mis ei hõlma endas tasuta ümbriku andmist.

PostS § 2 lg 1 kohaselt on postiteenus adresseeritud postisaadetise edastamine majandustegevusena ja lõike 2 kohaselt on postisaadetise edastamine *protsess*, mis hõlmab postisaadetiste kogumist, sorteerimist, vedu ja saajale kättetoimetamist. PostS § 4 lg 1 p 1 nimetab ühe postisaadetise liigina kirisaadetist ja PostS § 4 lõike 3 kohaselt on kirisaadetis postiteenuse osutajale edastamiseks üleantud adresseeritud ning nõuetekohaselt pakitud ese või esemed.

VangS § 28 lg 2 sätestab, et kinnipeetava kirjavahetus toimub kinnipeetava kulul ning lõike 1 kohaselt toimub kirjavahetus vangla sisekorraeeskirjades sätestatud korras.

VSKE § 47 esimene lause täpsustab kirjavahetuse korraldust, sätestades, et kinnipeetava kirjade saatmine toimub nende endi kulul. VSKE § 47 teise lause kohaselt saadetakse VSKE §-s 47 loetletud isikutele adresseeritud kinnipeetavate isikute kirjad vangla kulul.

Märkisite oma kirjas, et Eesti keele seletava sõnaraamatu⁴ kohaselt tähendab sõna „saatmine“ postiasutuse poolt osutatavat teenust.

Kokkuvõttes leidsite, et VSKE § 47 sätestatud mõiste „saadetakse vangla kulul“ tähendab, et vangla kannab kinni peetava isiku eest kulu, mis on ette nähtud hüvitada postiteenuse osutajale tema poolt nõuetekohaselt pakitud kirja adressaadile kättetoimetamisel, ehk siis postikulu.

Teie hinnangul peab kinni peetav isik võimalikult suures ulatuses ise oma kohustuste täitmisega hakkama saama, sh hoolitsema oma rahaliste vahendite olemasolu ja kasutamise eest. Sellise käsitluse juurde kuulub ka inimese enda vastutus ja hool leida võimalusi ja vahendeid oma õiguste kasutamiseks ja kaitsmiseks. Tartu Vangla on pidanud mõistlikuks anda ümbrikke VSKE § 47 loetletud isikutele kirja saatmiseks neile kinni peetavatele isikutele, kellel endal rahalised sissetulekud puuduvad. Üks ümbrik igal tööpäeval teeb kuus kokku vähemalt 20 ümbrikku, mis on igal juhul piisav kogus mistahes õiguste kaitseks. Kui kinni peetav isik soovib ühel päeval saata kirju mitmele VSKE § 47 nimetatud isikule, siis ei ole keelatud ega keeldunud ümbrikke rohkem anda.

Selgitasite, et Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitus Rec(2006)2 Euroopa Vanglareeglistiku kohta ei sisalda põhimõtet, mille kohaselt tuleks võimaldada kinni peetavatele

² Õiguskantsleri 03.11.2011 kiri nr 7-4/111509/1105365.

³ Tartu Vangla 08.12.2011 kiri nr 2-1/18462-1.

⁴ Eesti keele seletav sõnaraamat. Kättesaadav arvutivõrgus: www.keeleeveeb.ee 07.12.2011.

isikutele tasuta kirjavahetust kõigi järelevalveinstantsidega. Küll on Euroopa Inimõiguste Kohus (EIK) oma praktikas andnud erikaitse kohtutega peetavale kirjavahetusele, leides asjas *Cotlet vs. Rumeenia*, et Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (EIÕK) artikkel 8 seab positiivse kohustuse abistada maksejõuetut isikut kaebuse saatmisel Euroopa Inimõiguste Kohtusse. Kohus märkis, et vangla ei pea igal juhul varustama kinnipeetavat markide või kirjaberiga. Küll aga võib tekkida probleeme, kui maksejõuetu kinnipeetava õiguste kaitse oleks seetõttu takistatud. Sellistel juhtudel on riigil kohustus abistada kinnipeetavaid pöördumisel kohtusse.⁵

Leidsite, et vangla tegevus on kokkuvõttes õiguspärane, kuna vanglale ümbrikus üleantud kiri edastatakse VSKE §-s 47 nimetatud isikutele ja asutustele alati vangla kulul (vangla tasub edastamisega seonduva postikulu) ning lisaks tagab vangla kinni peetavatele isikutele, kellel rahalised vahendid puuduvad või on kinni peetavast isikust mitteolenevatel põhjustel ebapiisavad, ka saatmiseks vajaliku kirjaümbriku.

Pidasite oma vastuses lisaks vajalikuks märkida, et Tartu Vangla kaupluses on müügil kolmes suuruses ümbrikke, mille hinnad jäävad 0,04 – 0,10 euro vahele. Samuti väitsite, et avaldaja vanglasisesele isikuarvele laekub perioodiliselt rahasummasid vabaduses viibivatelt isikutelt, mis ei ole küll suured aga piisavad, et ümbrikke soetada. Märkisite, et avaldaja ei ole vangla poole pöördunud väitega, et tal puudub ümbrik õiguskantslerile kirja saatmiseks, vaid avaldaja arvab, et kui õiguskantslerile kirja saatmine toimub vangla kulul, siis peab vangla andma ka ümbriku.

Selgitasite oma vastuses, et kinni peetava isiku sõnumisaladuse kaitse ei laiene mitte ainult VSKE § 47 nimetatud isikutele adresseeritud sõnumitele, vaid kogu kinni peetava isiku kirjavahetusele, kuna VangS § 29 lg 2 keelab vanglateenistusel kontrollida kinni peetavate isikute saadetavate või saadavate kirjade sisu. Ennetamaks võimalikke vaidlusi sõnumisaladuse rikkumise kohta, ei võeta Tartu Vanglas kinni peetavalt isikult vastu kirja, mis ei ole ümbrikus ning seda adressaadist sõltumata. Juhul, kui kiri on adresseeritud VSKE § 47 nimetatud isikule ja kinni peetaval isikul endal ümbrikku ei ole, siis väljastab ümbriku kirjade kogumise ajal sellega tegelev ametnik vahetult enne kirja vastu võtmist.

2. Õiguskantsleri seisukoht

Käesoleval juhul oli vaja leida vastus küsimusele, kas Tartu Vanglas kinni peetavatele isikutele tasuta ümbriku väljastamise praktika on õiguspärane.

2.1 Asjaomane õiguslik regulatsioon

1. Eesti Vabariigi põhiseadus (PS)

„§ 14. Õiguste ja vabaduste tagamine on seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu ning kohalike omavalitsuste kohustus.“

„§ 15. Igaühel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Igaüks võib oma kohtuasja läbivaatamisel nõuda mis tahes asjassepuutuva seaduse, muu õigusakti või toimingut põhiseadusevastaseks tunnistamist.“

⁵ EIK 03.06.2003 otsus asjas nr 38565/97 *Cotlet vs Rumeenia*.

2. Vangistusseadus

„§ 28. Kirjavahetus ja telefonikõned

(1) Kinnipeetaval on õigus kirjavahetusele ja telefoni (välja arvatud mobiiltelefoni) kasutamisele, kui selleks on tehnilised tingimused. Kirjavahetus ja telefoni kasutamine toimub vangla sisekorraeskirjades sätestatud korras.

(2) Kirjavahetus ja telefoni kasutamine toimub kinnipeetava kulul. [---]“

3. Justiitsministri 30.11.2000 määrus nr 72 „Vangla sisekorraeskiri“

„§ 47. Kinnipeetava kirjavahetuse kulud

Kinnipeetava kirjad saadetakse kinnipeetava kulul. Õiguskantslerile, vanglatele, Presidendi Kantseleile, prokurörile, uurijale või kohtule adresseeritud kirjad saadetakse vangla kulul.“⁶

4. Postiseadus

„§ 4. Postisaadetise ja postiteenuse liigid

(2) Kirisaadetis on postiteenuse osutajale edastamiseks üleantud adresseeritud ning nõuetekohaselt pakitud ese või esemed. Kirisaadetis on näiteks kiri, trükis ja pisipakk.“

„§ 27. Tüüptingimused

(1) Tüüptingimused kehtivad postiteenuse osutamisel postiteenuse kasutajale, kui temaga ei ole sõlmitud teistsugust kokkulepet.

(2) Tüüptingimustes esitatakse:

3) postisaadetisele esitatavad nõuded (postisaadetise mõõtmed, kaal, lubatud sisu kirjeldus, pakendamine, postiaadressi kohustuslikud osad).“

5. AS Eesti Post juhatuse 21.06.2011 koosoleku protokoll nr 1.1-3/0020 otsusega 3.1 kinnitatud „AS Eesti Post universaalse postiteenuse tüüptingimused“ (posti tüüptingimused)⁷

„3.2 Pakendamise tingimused

3.2.1 Postisaadetise pakendi valib saatja. Postisaadetis peab olema pakitud ja kinnitatud vastavalt sisule, kaalule, kujule, transportimise viisile ja teeloleku kestusele.

3.2.3 Kirisaadetiste ja postipakkide pakkimiseks kasutatakse järgnevaid pakkematerjale: ümbrikke, sh turvaümbrikke, pappkarpe, tugevat paberit, tihedat plastikpakendit, jne. Pakend suletakse nõõri, paela, liimi või teibiga.“

2.2 VSkE § 47 eesmärk

PS § 15 lõikest 1 koosmõjus §-ga 14 tuleneb üldine põhiõigus tõhusale õiguskaitsele ja ausale õigusemõistmisele, mis peab tagama õiguste lünkadeta kohtuliku kaitse.⁸ See hõlmab nii isiku

⁶ Märgin, et õiguskantslerile vangla kulul kirjade saatmine tuleneb ka õiguskantsleri seaduse §-st 24.

⁷ Kättesaadav: http://www.post.ee/failid/UPT_TT_alates_15_09_2011.pdf.

⁸ Vrd RKÜKm 22.12.2000, nr 3-3-1-38-00, p 15; RKPJKo 09.04.2008, nr 3-4-1-20-07, p 18.

õigust esitada õiguste ja vabaduste rikkumise korral kaebus kohtule kui ka riigi kohustust luua põhiõiguste kaitseks kohane kohtumenetlus, mis on õiglane ja tagab isiku õiguste tõhusa kaitse.⁹

Õiguskirjanduses leitakse, et PS §-s 14 sätestatud menetlus- ja korralduspõhiõiguse esemeline kaitseala ei hõlma mitte pelgalt õigust menetlusele kohtus, vaid ka õigust menetlusele haldusorganis.¹⁰ Leian, et riik peab tagama ka kinni peetavale isikule võimaluse tema põhiõiguste kaitseks läbi vastava menetluse ja korra loomise.

VangS § 28 lõike 2 kohaselt kannab kinni peetav isik oma kommunikatsioonikulud ise (sh kirja saatmisega seonduvad kulud). Arvestades, et VangS § 28 lõikes 2 sätestatud normi suhtes on justiitsminister kehtestanud VSKE § 47 teises lauses erandi, mille kohaselt saadetakse õiguskantslerile, vanglatele, Presidendi Kantseleile, prokurörile, uurijale või kohtule adresseeritud kirjad vangla kulul, on põhjendatud tutvuda ministri kaalutlustega erandi kehtestamisel.

Kahjuks ei ole 31.12.2000 kehtima hakanud vangla sisekorraeeskirja eelnõu seletuskiri õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise süsteemi kaudu nähtav. 2007. aasta vangla sisekorraeeskirja muutmise eelnõu seletuskirjas¹¹ on erandite loetellu „vangla“ lisamise kohta selgitatud: „Sellest lähtuvalt on sätte muudatuse eesmärgiks tagada kinni peetavate isikute õiguste kaitse efektiivne menetlus.“ Nii nähtub muudatuste selgitustest eesmärk muuta VangS § 28 lg 2 piirang kinnipeetava jaoks soodsamaks tema *õiguste efektiivsemaks* kaitsmiseks; teisisõnu viitab muudatuse tegemine sellele, et VangS § 28 lg 2 võib teatud juhtudel olla kinnipeetavate õiguseid ülemääraselt piirav.

Kokkuvõttes leian, et VSKE § 47 eesmärgiks on tagada kinni peetavatele isikutele lünkadeta ja takistamatu juurdepääs kõige olulisematele õiguskaitseorganitele (n-õ erikaitse all olevad isikud) kinni peetavate isiku õiguste võimalikult efektiivseks kaitseks.

2.3 Efektiivse õiguskaitse tagamine

Isikuliselt kaitsealalt on PS §-st 14 ja 15 lõikest 1 tulenev õigus tõhusale õiguskaitsele ja ausale õigusemõistmisele kõigi ja igaühe (sh kinni peetava isiku) õigus. Üldise põhiõiguse tõhusale õiguskaitsele ja ausale õigusemõistmisele adressaadiks on mh seadusandja, kes peab kujundama põhiseaduse nõuetele vastavad kohtumenetlusõigused.¹² Samuti peab seadusandja tagama, et eksisteeriks tõhus õiguskaitsemenetlus täitevvõimu organites.

Esemelise kaitseala alla paigutub mh õigus pöörduda oma õiguste kaitseks kohtusse. Seda aspekti võib nimetada ka üldiseks kohtutee garantiiks, mis peab tagama õiguse lünkadeta kohtulikule kaitsele.¹³

Põhiõiguse kaitseala riiveks loetakse õiguse igat ebasoodsat mõjutamist.¹⁴

⁹ RKÜKo 16.05.2008, nr 3-1-1-88-07, p 41.

¹⁰ M. Ernits. Kommentaarid §-le 14. - Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2008, § 14, komm 3.1.1.2.

¹¹ Vangla sisekorraeeskirja muutmine. Kättesaadav õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise süsteemi (eõigus) kaudu. http://eoigus.just.ee/?act=6&subact=1&OTSIDOC_W=170534

¹² M. Ernits. Kommentaarid §-le 15. - Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2008, § 15, komm 2.

¹³ M. Ernits. Kommentaarid §-le 15. - Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2008, § 15, komm 2.1.1.

¹⁴ RKPJKo 06.03.2002, 3-4-1-1-02, p 12; 12.06.2002, 3-4-1-6-02, p 9.

Erikaitse all olevate isikute erilist staatust ja nende poole takistamatult pöördumise õigust on rõhutanud EIK ning leidnud, et riik peab kindlustama kinnipeetavate vanglavälise suhtluse ka nendega (nt advokaat, kohus, ombudsman).¹⁵ Selliste isikutega suhtlemise on EIK paigutanud EIÕK artikli 8 alla, mis sätestab õiguse era- ja perekonnaelu austamisele.¹⁶ Kahtlemata tuleneb kaitse ka EIÕK artiklist 6, mis näeb ette õiguse õiglasele kohtulikule arutamisele ning artiklist 13, mis näeb ette õiguse tõhusale menetlusele enda kaitseks ka siseriikliku võimu eest.

Teie viidatud EIK lahendis on kohus asunud seisukohale, et riigil tuleb kinnipeetavale vajadusel anda kohtusse kirjutamiseks tarvilikud kirjutusvahendid ja -materjalid. Antud asjas puudus kaebajal raha kirj vahetuse pidamiseks. Kohus märkis, et hulk kaebaja kirju oli saanud teiste kinnipeetavate antud ümbrikes, mis aga ei ole aktsepteeritav. Kohus leidis, et kuna isiku õigust korrespondentsile ei austatud ja riik jättis täitmata oma positiivse kohustuse tagada vahendid kohtule kirjutamiseks, rikuti artiklit 8.¹⁷

Vanglateenistuse praktika kohaselt, saab kinni peetav isik vanglateenistuselt ühe tasuta ümbriku päevas vaid siis, kui tal puuduvad endal rahalised vahendid ümbriku soetamiseks. Vanglateenistuse tõlgenduste kohaselt ei hõlma VSKE § 47 „saatmise kuluna“ ümbriku andmist, vaid üksnes postikulu (sisuliselt postmargi või sellele vastava edastamistasu tasumist isiku eest).

Märgin, et lisaks tavapärasele sõnumisaladuse kaitsele vajavad VSKE §-s 47 toodud isikutele edastatavad pöördumised täiendavat kaitset. Tegemist on valdavalt isikutega, kelle poole pöördumise põhjuseks on soov kaitsta oma õigusi riigivõimu tegevuse vastu kas kriminaalmenetluses või ka kinnipidamisasutuse haldusmenetluses. Tegemist on subjektidega, kelle poole pöördumine omab vanglas viibiva isiku jaoks kõige suuremat tähendust ja võib mõjutada tema õigusi ja kohustusi kõige enam.

Sellises olukorras peab riik tagama, et isikule ei tehtaks nimetatud subjektide poole pöördumisel täiendavaid ja kunstlikke takistusi, samuti et pöördumise õigus oleks igal juhul ja lünkadeta piisaval määral kaitstud. Oluline on tarvitusele võtta ka meetmeid, et isik ei satuks nt vangla või vanglaametniku tegevuse peale õiguskantslerile või kohtule kaebamise tõttu põhjendamatult ebasoodsa kohtlemise ohvriks ja selleks on oluline sätestada täiendavaid tagatise tagamiseks VSKE §-s 47 toodud isikutega suhtluse konfidentsiaalsus. Konfidentsiaalsusest on keeruline rääkida olukorras, kus isik peaks andma nt õiguskantslerile saadetava kirja ümbriku puudumise tõttu vanglateenistusele üle lahtisena. Pöördumisõiguse sisu võib tundmatuseni moonutada või lausa olematuks muuta see, kui pöördumine peab olema nõuetekohaselt pakitud ja kui isikul samas pakendamiseks vahendeid pole.

Eesti õiguskorras on kirja saatmise võimalus vahetult seotud kirja pakendamisega. Vastavalt PostS § 4 lõikele 2 on kirisaadetis postiteenuse osutajale edastamiseks üleantud adresseeritud ning **nõuetekohaselt pakitud** ese või esemed. Posti tüüptingimustest lähtuvalt **peab kirisaadetis olema pakitud** ning pakendina aktsepteeritakse ümbriku. Teisisõnu on ümbrik (või muu nõuetekohane pakend) kirja saatmise kohustuslik element. Vangla vastusest nähtub, et Tartu

¹⁵ Vt rohkem M. Olesk. Inim- ja põhiõigused vanglas. Justiitsministeerium 2010. Ptk 2.6.2. Lk 168 jj.

¹⁶ Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon. “**Artikkel 8. Õigus austusele era- ja perekonnaelu vastu**
1. Igaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu ja kodu ning korrespondentsi saladust.
2. Võimud ei sekku selle õiguse kasutamisse muidu, kui kooskõlas seadusega ja kui see on demokraatlikus ühiskonnas vajalik riigi julgeoleku, ühiskondliku turvalisuse või riigi majandusliku heaolu huvides, korratuse või kuriteo ärahoidmiseks, tervise või kõlbluse või kaasinimeste õiguste ja vabaduste kaitseks.“ Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/78154>.

¹⁷ EIK 03.06.2003 otsus asjas nr 38565/97 Cotlet vs Rumeenia.

Vanglas ei võeta kinni peetavalt isikult vastu kirja, mis ei ole ümbrikus ning seda adressaadist sõltumata.

Seega on eeltoodust tulenevalt võimalik järeldada, et kirja edastamise vältimatu tingimus on ümbriku olemasolu. Selle puudumine ei võimalda kinni peetaval isikul sisuliselt kirisaadetist ei vanglateenistusele edastada ega ka postiteenuse osutajal kätte toimetada. Eriti oluline on ümbrik VSke §-s 47 toodud nn erisubjektide puhul, kellele saadetava korrespondentsi oluliseks osaks on ka selle usalduslikkus. Vangla tõlgendus muudaks VSke §-s 47 toodud õiguse realiseerimise võimatuks olukorras, kus vangla on nõus küll kandma kirisaadetise edastamise postikulu, ent isik ei saa kirja nõuetekohaselt üle anda ega edastada vastava pakendi (ümbriku) puudumise tõttu.

Arvestades eeltoodud asjaolusid ja õiguslikku regulatsiooni, tuleb minu hinnangul tõlgendada VSke § 47 sel moel, et vangla ei pea kandma nimetatud sätte kohaselt mitte vaid pelgalt postiteenuse osutajale kinni peetava isiku poolt nõuetekohaselt pakitud kirja adressaadile kättetoimetamise kulu, ehk siis postikulu, vaid ka need kulud, mis mille kandmine on vältimatult vajalik VSke §-s 47 toodud isikutele kirisaadetise edastamiseks (nt ümbrik). **Arvestades määrusandja soovi tagada kinni peetavatele isikutele lünkadeta ja takistamatu juurdepääs kõige olulisematele õiguskaitseorganitele, tuleb VSke §-s 47 toodud mõistet „saadetakse vangla kulul“ tõlgendada selliselt, et see hõlmab ka ümbrikukulu.**

Juhin tähelepanu, et minu eelpool toodud tõlgendust VSke §-s 47 sätestatule tuleb minu hinnangul eelistada Tartu Vangla viljeletavale keelelisele (grammatilisele) tõlgendamisele. Nimelt on Riigikohus tõdenud: „Erinevate tõlgendusvõimaluste puhul tuleb eelistada põhiseadusega kooskõlas olevat tõlgendust neile tõlgendustele, mis põhiseadusega kooskõlas ei ole. [---] Samuti tuleks eelistada tõlgendust, millega oleks tagatud erinevate põhiseaduslike väärtuste kõige suurem kaitse.“¹⁸ Minu tõlgendus VSke §-s 47 sätestatule tagab minu hinnangul PS § 14 ja § 15 sätestatud põhiõiguste oluliselt tõhusama kaitse.

Seega ei võimalda VSke § 47, postiseaduse ja posti tüüptingimuste koosmõjus tõlgendamine seada tasuta ümbriku andmisele lisatingimust isiku varalise seisundi alusel. Samuti ei saa vanglateenistus piirata arvuliselt kinni peetavale isikule ööpäeva antavate ümbrikute arvu VSke §-s 47 sätestatud isikute poole pöördumise õiguse realiseerimiseks. Ses osas on vangla justiitsministri määrust vääralt tõlgendanud.

3. Kokkuvõtteks

Leian, et VSke § 47 eesmärgist ning postiseaduse ja posti tüüptingimustest tulenevalt ei ole senine vanglateenistuse tõlgendus ja praktika kinni peetavatele isikule tasuta ümbriku andmisel õiguspärane. Kinni peetav isik saab takistamatult ja efektiivselt oma õigusi kaitsta üksnes siis, kui VSke §-s 47 sätestatud isikutele kirja saatmisel tagatakse talle alati ka tasuta vajalik ümbrik.

Eelnevast tulenevalt teen Teile ettepaneku muuta senist praktikat ja asjakohaseid vanglateenistuse haldusakte selliselt, et igale kinni peetavale isikule, hoolimata tema isikuarvele laekunud summadest, tagaks vanglateenistus VSke §-s 47 sätestatud isikutele kirja saatmisel alati tasuta ümbriku.

¹⁸ RKÜKo 22.02.2005, nr 3-2-1-73-04, p 36.

Teie vastust käesolevale kirjale ootan võimalusel **12.03.2012.**

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Teadmiseks: Justiitsministeerium (info@just.ee)